

СНОРИ СТУРЛУСОН

САГА ЗА СИНОВЕТЕ НА

ХАРАЛД

Част 15 от „Земният кръг“

Превод от норвежки: Румяна Сиромахова, 2003

chitanka.info

Кралица Ингерид, феодалите и дружинниците, които служили при крал Харалд, решили да подготвят бързоходен кораб и да го изпратят в Тронхайм, за да съобщят за гибелта на краля и да предадат на тръондерците да провъзгласят за крал Сигюрд, сина на Харалд. По това време той бил на север, възпитаван от Сода-Гирд Бордсон. Кралица Ингерид веднага заминала за Викен. Инге се наричал един от синовете ѝ от крал Харалд. Той се възпитавал във Викен при Омюнде, сина на Гирд Логберсесон. Когато пристигнали във Викен, свикали тинга на Боргар и провъзгласили Инге, който карал втората си година, за крал. Омюнде и Тюстолв Олесон, както и мнозина други големи хъзовдинги, участвали в това дело.

Когато вестта, че крал Харалд е убит, стигнала до Тронхайм, неговият син Сигюрд бил провъзгласен за крал. Това организирали Отар Биртинг, Петер Саюда-Юлвсон и братята Гюторм Осулвсон от Райн и Отар Бале, както и мнозина други хъзовдинги. Почти цялото население минало под власта преди всичко на двамата братя, защото баща им бил обявен за светец. Страната станала тяхно притежание и не можела да мине под ничия друга власт, докато някой от синовете на крал Харалд бил жив.

2. Сигюрд Шлембедякн заминал за Стад, но когато стигнал до Нурмьоре, получил писма и опознавателни знаци от онези, които участвали в провъзгласяването на синовете на Харалд за владетели, така че той не бил приет и не получил никаква помощ. Тъй като имал недостатъчно хора, той решил да се установи в Тронхайм. Предварително бил изпратил там вест на онези, които били негови приятели и близки на крал Магнус Слепия. Когато стигнал до Леговището, с помощта на греблата се понесъл нагоре по река Нид и акостирал до кралската резиденция, но трябвало да бягат оттам, защото цялото население било тръгнало срещу тях. Спели в Холмен и извели от манастира Магнус Сигюрдсон въпреки волята на монасите. Той вече бил подстриган за монах. Мнозина говорят, че Магнус тръгнал доброволно, но разказват това, за да украсят нещата. Сигюрд очаквал да събере повече хора заради него, което наистина станало. Коледа току-що била отминала.^[1]

Сигюрд и хората му отплавали от фиорда. След тях тръгнали мнозина: Бьорн Егилсон, Гюнар от Гимсан, Халдур Сигюрдсон, Аслак Хоконсон и братята Бенедикт и Айрик, както и дружината, която преди

служела на крал Магнюс. Последвали ги и много други воини. Плавали край Мьоре до Румсдалсфюрд. Там разделили войската си и Сигурд Шлембедякн тръгнал на запад през морето, а Магнюс заминал за Опландия, откъдето очаквал да получи голямо подкрепление. Очакванията му се оправдали. Той останал в Опландия през цялата зима и цялото лято и събрал голяма войска. Крал Инге тръгнал с войската си срещу него и двамата се срещнали край Мине^[2]. Битката била тежка. Крал Магнюс имал по-голяма войска. Казват, че Тюстолв Олесон носел крал Инге в носилка, докато се водило сражението, и че той се движел под знамето заедно с него. Затова и много трудно се придвижвал в тази битка. Казват също, че оттогава той получил своето страдание за цял живот — гръбнакът му бил счупен и единият му крак станал по-къс от другия. Жертвите в сражението били по-многобройни в редиците на крал Магнюс. Преди той да пожелае да отстъпи или да избяга, загинали Халдур Сигурдсон, Бьорн Егилсон, Гюнар от Гимсан и една голяма част от войниците му. А Коле разказва:

*Започна ти битка източно от Мине
и не след дълго, господарю,
войската враните нахрани,
след като меч размаха.*

После продължава:

*Преди даряващият пръстени владетел
да поискан да отстъпи,
легна мъртва на полето
циялата дружина.*

Крал Магнюс се оттеглил оттам на изток към Готландия и после към Дания. По това време ярл Карл Сонесон бил в Готландия. Той бил алчен за власт. Магнюс Слепия и хората му твърдели в разговори с хьовдинги, че е лесно да се превземе Норвегия, ако някои големи владетели тръгнат срещу нея, защото страната няма крал, а се

управлява от феодалите. А тези от тях, които първо били поставени да властват, не били единни, защото били болезнено завистливи. Тъй като ярл Карл бил алчен за власт и лесно се поддавал на увещания, събрал войска и препуснал към Викен. Много хора били принудени да му се подчинят.

Когато Тюстольв Олесон и Омюнде разбрали за това, тръгнали срещу него с войниците, които успели да съберат. Със себе си водели и крал Инге. Срещнали се с ярл Карл и готската войска на изток в Крокаскуг и водили второто си сражение. Крал Инге победил. Там загинал Мюонон Огмюндсон, вуйчото на ярл Карл. Огмюнд, бащата на Мюонон, бил син на ярл Орм Айливсон и Сигрид, която била дъщеря на ярл Фин Арнесон. Астрид Огмюндсдотер била майка на ярл Карл. Мнозина загинали в Крокаскуг, а ярлът отстъпил на изток от гората. Крал Инге тръгнал след него извън границите на кралството си. Готите много се срамували от този поход. Коле разказва:

*Ще ви разкажа как враната разкъса
раните на готите.
Орелът литна с мърша.
Обагриха се мечовете в кръв.
Воините, които започнаха войната,
заслужиха за своето престъпление
добра отплата
в Крокаскуг.
Твоята мош те се научиха да разпознават.*

3. Магнус Слепия заминал за Дания при Айрик Аймюне и там бил приет добре. Той предложил на Айрик да го придружи до Норвегия, ако Айрик иска да покори страната със своята войска. Той настоявал, че никой норвежец няма да посмее да изстреля и едно копие срещу него. Кралят се оставил да го убедят и свикал войската. Тръгнал с шестстотин кораба на север към Норвегия. Магнус Слепия и хората му заминали с него. Когато стигнали до Викен, тръгнали с мир покрай източния бряг на фиорда. Но щом наблизили Тъонсберг, ги посрещнала голяма военна част на крал Инге. Техен предводител бил Ватнорм Дагсон, брат на Грегориус. Датчаните не могли да слязат на

сушата. Не могли и да отплават. Мнозина били избити на това място. Тогава те следвали фиорда до Осло, а там попаднали на Тюстолв Олесон. Казват, че вечерта поискали да изнесат кивота на свети Халвар от града и го понесли толкова мъже, колкото можели да се съберат под кивота, но успели само да го повдигнат от пода на църквата. На сутринта, когато видели да се приближават корабите на някаква войска към Ховедъй, четирима мъже отнесли кивота от града, придружени от Тюстолв и цялото градско население.

4. Крал Айрик и хората му влезли в града и част от тях тръгнали да преследват Тюстолв и спътниците му. Тюстолв изстрелял стрела по човек на име Ошел, който бил на кораба на крал Айрик. Стрелата се забила в гърлото му и остието ѝ се показвало през тила му. Тюстолв смятал, че никога не е стрелял по-сполучливо, защото това било единственото открито място по Ошел. Ковчегът на свети Халвар бил преместен в Ромерике и останал там три месеца. През нощта Тюстолв обиколил Ромерике и съbral войници, а на сутринта влязъл с тях в града. Крал Айрик заповядал да подпалят църквата „Свети Халвар“ и изгорил всичко наоколо. В това време дошъл Тюстолв с голяма войска, но крал Айрик отплавал с флотилията си. Те не могли да акостират по северните брегове на фиорда, защото срещу тях излезли феодалите и военните части, които те били събрали. Навсякъде, където се опитвали да се доближат до сушата, оставяли по пет-шест и повече мъртвци.

Крал Инге останал в Хорнборюсюнд с голяма войска. Когато крал Айрик разбрал това, повел флотилията си обратно към Дания. Крал Инге тръгнал да ги преследва и воините му отнели от датчаните всичко, което могли. Казват, че никой не е правил по-неуспешен набег в друго кралство с толкова голяма войска. Крал Айрик бил разгневен на Магнус и хората му и смятал, че те са му се подиграли, убеждавайки го да направи този набег. Той се заклел, че никога повече няма да бъде тежен приятел.

5. През същото лято Сигюрд Шлембедякн пристигнал в Норвегия от запад. Когато разбрал какво е станало с него вия роднина Магнус, осъзнал, че едва ли ще получи подкрепа в Норвегия. Той отплавал извън рифовете на юг и отишъл в Дания. Навлязъл в Йоресюнд, но на юг от Ааръо срещнал няколко Венделандски снека, влязъл в бой с тях и ги победил. Той превзел осем снека, изклал мнозина, а други обесил. Водил сражение с венделандците и при Мъон,

където също победил. После отплавал на север и спрял в река Гота. Превзел три кораба от Туре Квинанторде и своя племенник Улав, сина на Харалд Кеша. Майка на Улав била Рагнил, дъщерята на крал Магнус Берфьот. Той преследвал Улав до северната част на страната.

Туре бил в Кунгхеле и разполагал с войници. Сигюрд се отправил натам и те стреляли един срещу друг. От двете страни загинали хора, а мнозина били ранени. Сигюрд и воините му не успели да слязат на сушата. Там загинал Юлведин Саксулвсон, един северняк исландец от екипажа на Сигюрд. Сигюрд се оттеглил и отплавал на север към Викен, където ограбил много селища. Той се застоял в Портъор, където нападал корабите, пътуващи за или от Викен, и ги ограбвал. Тъонбергците изпратили войници срещу него и те нападнали неочеквано Сигюрд и хората му, докато били на сушата и си поделяли плячката. Корабът на Ватнорм бил най-близо и той наредил да гребат на заден ход. Сигюрд гребал до него и се измъкнал с един кораб, но много от воините му загинали. За това били съчинени тези редове:

*Не се опази, както трябва,
Ватнорм в Портъор.*

6. Сигюрд Шлембедякн отплавал към Дания. Тогава се удавил един мъж от екипажа му — Колбайн Турлютсон от Баталден. Той бил в по-малкия кораб, който бил завързан за големия, и Всички плавали с пълна скорост. Сигюрд претърпял корабокрушение, когато пристигнал на юг, и през зимата останал в Олборг. С настъпването на лятото заминали заедно с Магнус на север със седем кораба. Пристигнали неочеквано в Листа през нощта и акостирали. По това време там бил Бентайн Колбайнсон, предводителят на дружината на крал Инге, който бил голям храбрец. Сигюрд и воините му се изкачили по брега на разсъмване и нападнали неочеквано имението. Понечили да го подпалят. Бентайн излязъл облечен и въоръжен и застанал на вратата с изведен меч и щит пред себе си. Той носел шлем на главата си и бил готов да се защитава. Вратата била доста ниска. Сигюрд попитал защо не влизат. Отговорили му, че никой няма желание да направи това. Докато се разправяли, Сигюрд притичал вътре в къщата покрай Бентайн, който замахнал с меча си към него, но не го улучил. Сигюрд

се обърнал към него и те си разменили няколко удара с мечовете, след което Сигюрд го убил и изнесъл главата му навън, държейки я за косата. Плячкосали всички вещи от имението и се запътили към корабите си.

Когато крал Инге, приятелите и двамата братя на Бентайн, Сигюрд и Гирд Колбайнсон, научили, че Бентайн е убит, кралят изпратил срещу Сигюрд и войниците му своите бойци. Самият той заминал и отнел един кораб от Хокон Полсон Пунгелта, който бил внук на Аслак Арлингсон от Сула и племенник на Хокон Маге. Инге преследвал Хокон из страната и взел всичко, което той притежавал. Сигюрд Сторк, синът на Айндриде от Гаутдал, брат му Айрик Хаал и Андрес Шелдескит, синът на Грим от Висте, успели да избягат във фиорда. А Сигюрд, Магнус и Турлайв Шапе отплавали на север с пет кораба към Хологаландия. Магнус останал през зимата при Видкюн Йонсон на Бяркьой, а Сигюрд пробил щевените на кораба си и го потопил в Йоксфюрд.

През зимата Сигюрд останал на Хиньой в Глюврафюрд. В най-вътрешната част на фиорда на склона имало пещера. Там се скрил Сигюрд с още двайсет души, за да презимува. Те прикрили отвора на пещерата, така че никой да не може да го види от ивицата на прилива. Храна им носили Турлайв Шапе, Айнар, синът на Огмюнд от Санд, и Гюдрюн, която била дъщеря на Айнар Арасон от Рейкхолар. Тук ще разкажем как Сигюрд през тази зима наредил на няколко фини да построят шхуни за него и как тези шхуни били изградени без сглобки, имали пръчки вместо извити съединения и по дванайсет гребци от всяка страна. Сигюрд, бил при фините, докато строели шхуните. Те имали бира и дали пиршество в негова чест. А после Сигюрд съчинил следното:

*Приятно беше в гамена^[3],
когато пихме ний щастливи
и синът на краля радостен
минаваше между скамейките.
Не липсваше в гамена пиво.
Мъжете се забавляваха
като на всяко друго място.*

Тези шхуни били толкова бързоходни, че никакъв друг кораб по вода не можел да ги стигне, както се казва в следните строфи:

*Малцина могат да следват
бързоходните хологаландски шхуни,
които построиха,
за да отплават.*

И през пролетта^[4] Сигюрд и Магнюс тръгнали на юг с двете шхуни, построени от фините. Когато стигнали до Боган, убили свещеник Свайн и двамата му сина.

7. После Сигюрд отплавал на юг към Викар и пленил Вилям Шинаре, който бил феодал на крал Сигюрд, а с него и Туралде Шефт. Сигюрд убил и двамата. След това продължил на юг и при Бьоле се срещнал със Стиркор Глаасирове, който идвал от Леговището. Сигюрд го убил. А когато стигнал до Валснес, срещнал Свина-Гrim и заповяддал да отсекат дясната му ръка. Оттам продължил все така на юг към Мьоре и пленил Хедин Хардмаге и Калв Кринглеаюге. Освободил Хедин, но Калв убил. Крал Сигюрд и Сода-Гирд, неговият духовен баща, научили за похода на Сигюрд. Тогава те изпратили хора да го търсят. За предводители те определили Йон Када, който бил син на Калв Неверния и брат на епископ Ивар, и свещеник Йон Смирил.

Те тръгнали с кораба „Райнен“^[5], който имал двайсет и две отделения и бил много бърз. Заминали, за да търсят Сигюрд, но не го намерили. Върнали се безславно, защото се говорело, че са го видели, но не посмели да се приближат. Сигюрд плавал на юг към Хордаландия и стигнал до Хердла. Там синът на Лаксе-Пол Айнар имал имение и току-що бил заминал за Хамарсфюрд за тинга, който се свиквал три дни преди Възнесение. Нашествениците плячкосали имението, присвоили си дълъг кораб с двайсет и пет отделения — собственост на Айнар, и намерили четиригодишния му син, който седял в ската на един от работниците. Някои поискали момчето да бъде убито, а други предпочели да го отведат. Работникът им казал: „Няма да ви донесе късмет убийството на това дете, нито ще получите никакви доходи, ако го отведете със себе си. Това е моят син, а не този

на Айнар.“ Заради тези думи оставили детето намира и си отишли. Когато Айнар се върнал, дал на работника вещи на стойност две йоре в злато и му благодарил за това, което е направил. Казал, че винаги ще бъде негов приятел. Айрик Одсон, който описва тази случка, твърди, че е чул самият Айнар Полсон да я разказва в Берген.

Сигюрд повел войската си на юг, после на изток към Викен и пак на изток към Квиле, където срещнал Фин Саюда-Юлвсон, който обикалял и събирал дължимото на крал Ингве. Обесили го. После се отправили към Дания.

8. Жителите на Викен и Берген разказват, че било голям срам за Сигюрд и хората му да си стоят мирно в Леговището, докато убиецът на неговия баща плава покрай Тронхаймсфюрд. В това време крал Инге и воините му били на изток във Викен и въпреки опасностите защищавали страната, водейки много сражения. Крал Инге изпратил писмо на север в Леговището, в което пишело: „Крал Инге, син на крал Харалд, изпраща Божия и своя поздрав на крал Сигюрд, своя брат, на Сода-Гирд, Огмюнд Свифте, Отар Биртинг, както и на всички феодали, дружинници и хора от охраната, на целия народ, богати и бедни, млади и стари. Всички знаят за трудностите, които изживяваме, познават и нашата младост, защото ти си петгодишен, а аз — едва на три. Ние няма да намерим изход, ако не получим помощ от нашите приятели и от добри хора. Аз и моите хора смятаме, че тези трудности засягат най-вече живота на нас двамата. Бъди така добър да дойдеш при мен колкото може по-бързо и с толкова подкрепления, колкото можеш да доведеш. Нека бъдем заедно, каквото и да се случи. Сега нашият най-добър приятел е онзи, който ни съветва да поддържаме най-добри отношения и винаги във всичко да бъдем заедно. Ако ти обаче се отдръпнеш, въпреки че те моля настоятелно, и постъпиш, както преди, очаквай да тръгна срещу теб с войска и нека Господ бъде съдник между нас. Защото не можем повече да понасяме големите разходи за многочислена войска, която ни е необходима при война, а ти да получаваш половината от данъците и другите доходи в Норвегия. Живей в мир.“ Тогава отговорил Отар Биртинг. Той се изправил на тинга и казал:

9. „Крал Сигюрд отговаря на своя брат, крал Инге, че Господ трябва да го възнагради за добрия поздрав и за усилията и напрежението, които търпят той и неговите приятели в кралството. В

тези трудни условия се намираме и ние. Но прозира и някаква упоритост в думите на крал Инге до неговия брат, крал Сигюрд, и той сигурно има основателна причина за това. Искам открыто да кажа това, което мисля, и да чуя дали крал Сигюрд и другите знатни мъже искат ти, кралю, да се приготвиш заедно с войската, която ще те последва, за да защитаваш страната си. Замиши бързо с колкото можеш войници при брат си крал Инге. Така двамата ще си помагате във всичко, което трябва, а Всевишният Бог ще помогне и на двама ви. Очакваме твоите думи, кралю!“ Петер, синът на Саюда-Юлв, донесъл крал Сигюрд на тинга. Оттогава го нарекли Петер Бирдесвайн^[6]. А крал Сигюрд казал: „Нека всички знаят, че щом трябва да взема решение, ще замина при своя брат крал Инге колкото може по-бързо.“ И заговорили един през друг. Всеки искал да каже своето, но всички завършвали по същия начин като Отар Биртинг. Накрая решили да съберат войска и да заминат към източната част на страната. И крал Сигюрд тръгнал към Викен, където се срещнал със своя брат Инге.

10. През същата есен крал Сигюрд Шлембедякн и Магнус Блинде отплавали от Дания с трийсет кораба и войска от датчани и норвежци. Зимата наблизавала. Когато кралете и воините им разбрали това, тръгнали срещу тях. Срещнали се при Валер в една неделя^[7] след месата в чест на св. Мартин. Крал Инге и крал Сигюрд разполагали с двайсет големи кораба. Започнала жестока битка, но след първия сблъсък датчаните отстъпили и с осемнайсет кораба отплавали към родината си. Корабите на Сигюрд и Магнус били превзети. Докато превземали кораба на Магнус, той лежал в койката си. Райдар Грютгардсон, който дълго бил следвал краля, го грабнал в прегръдките си и понечил да скочи заедно с него на борда на друг кораб. Но копие улучило Райдар между плешките. Същото копие донесло и смъртта на крал Магнус, защото Райдар паднал върху въжетата по гръб, като повлякъл Магнус със себе си. Хората разказват, че той следвал господаря си вярно и смело. За всеки е чест подобен разказ!

Загинали също Лодин Саюопруд от Линестад, който бил на кораба на крал Магнус, и Берсе Турмодсон от кораба на Сигюрд Шлембедякн, Ивар Колбайнсон и Халвар Фааге от кораба на Сигюрд Шлембедякн. Това бил същият този Ивар, който влязъл при крал Харалд и му нанесъл първата рана.

Голяма част от войската на Магнус и Сигюрд била избита, защото хората на Инге не пропуснали никой да се измъкне. Но аз споменавам само част от имената. На една височина те убили повече от шейсет мъже. Там били убити двама исландски воини, свещеник Сигюрд — синът на Бергтур Мосон и Клемет — синът на Аре Айнарсон.

Ивар Скраютанке, синът на Калв Неверния, същият, който по-късно станал епископ в Тронхайм и бил баща на архиепископ Айрик, винаги следвал крал Магнус. Той се озовал на борда на кораба на брат си Йон Када. Йон бил женен за Сесилия, дъщерята на Гирд Бордсон. Братята били във войската на крал Инге и крал Сигюрд. Ивар бил на кораба на Йон заедно с други двама мъже. Единият бил Арнбъорн Амбе, който по-късно се оженил за дъщерята на Тущайн от Аюдсхолт, а другият бил Ивар Старесон Динта, брат на Хелге Старесон, който бил по майчина линия от Тронхайм. Ивар бил много красив мъж.

Когато бойците разбрали, че те са на кораба на Йон, извадили оръжия и се устремили към тях. Йон и войниците му се защитавали здраво. Битката била толкова жестока, сякаш цялата войска се е струпала на това място. Но накрая се помирили с условието, че Йон ще откупи своя брат Ивар и Арнбъорн. После той обаче си получил тези пари обратно. Ивар Динта бил отведен на брега и обесен. Синовете на Колбайн Сигюрд и Гирд не искали да приемат пари за него, защото го смятали за виновен за убийството на брат им Бентайн. Епископ Ивар казал, че най-лошото, което му се е случвало някога, е когато Ивар бил откаран на брега, за да попадне под секирата. Преди смъртта си той се обърнал към тях и им пожелал щастлива нова среща. Това разказала Гюдрид Биргерсдотер, сестрата на архиепископ Йон^[8], на Айрик Одсон. А тя била чула историята от епископ Ивар.

11. Трон, помощникът на градския съдия, предвождал един от корабите на Инге. Войниците на Инге гребели в малки кораби след онези, които плували, и убивали всеки, когото настигали. Сигюрд Шлембедякн скочил във водата, когато превзели кораба му. Под водата захвърлил бронята си и заплувал с щита над главата си. Няколко души от кораба на Трон хванали един от плуващите и понечили да го убият. Той ги помолил да го пощадят. Казал им, че може да им посочи къде е Сигюрд Шлембе, а те се съгласили. Щитове, копия, мъртвъвци и дрехи се носели навсякъде около корабите. „Вижте, ей там плува един червен

щит — посочил човекът. — Той е под него.“ Загребали те натам, заловили го и го отвели на кораба на Трон, а Трон пратил вест на Тюстolv, Отар и Омюнде.

Сигюрд Шлембе носел огниво, обвito в орехова кора, която била залята с восък отвън. Споменаваме това, защото хората мислели, че той така съхранява огнивото си, за да не се намокри. Когато плувал, държал щита си над главата, за да не може никой да познае дали това е неговият щит или нечий друг сред многото еднакви щитове, носещи се по водата наоколо. Говори се, че никога не биха го открили, ако не се бил намерил човек да го издаде.

Когато Трон слязъл на брега с него, съобщили на бойците, че са го пленили, и войската надала радостни възгласи. Щом Сигюрд ги чул, казал: „Не един злонамерен човек ще се зарадва на моята глава днес.“ А Тюстolv Олесон се приближил към него и свалил от главата му коприненото таке, украсено със златна лента, като го попитал: „Как можа да дръзвеш, робски сине, да се наречеш син на крал Магнюс?“ Сигюрд отговорил: „Не смей да сравняваш баща ми с роб, защото той е не по-малко достоен от твоя баща.“

Хал, който бил син на лекаря Тургайр Стайнсон и служел като дружинник при крал Инге, присъствал на случката. Той я разказал на Айрик Одсон, който я написал върху хартия. Айрик написал книгата, която нарекли „Ригярстике“. В нея се разказва за Харалд Гиле и двамата му сина, за Магнюс Слепия и Сигюрд Шлембе чак до тяхната смърт. Айрик бил мъдър човек, който дълги години живял в Норвегия. Една част от това, което разказахме, той написал така, както го бил чул от Хокон Маге, феодал на синовете на Харалд. Хокон и синовете му участвали в тези събития. Айрик споменава имената на мнозина, които му били разказали същите случки. Това били мъдри и уважавани хора, които били свидетели на всичко и били чули и видели точно как се е случило. Друга част написал Айрик според чутото и видяното от самия него.

12. Хал разказва, че владетелите искали да убият Сигюрд веднага. Онези, които били най-жестоки и смятали, че имат причина да му отмъстят за нанесените им от него щети, намислили да го подложат първо на мъчения. Между тях се споменават братята на Бентайн, синовете на Колбайн — Сигюрд и Гирд, и Петер Бирдесвайн, който пък искал да отмъсти за своя брат Фин. И така хьовдингите и мнозина

други стигнали далече. Те начутили краката му с брадви и чукове. После свалили дрехите му и поискали да го изгорят жив. Рязали на ленти кожата на главата му, но не могли да направят нищо повече, защото силно кървял. Тогава грабнали ремъци и започнали да го налагат, докато не одрали кожата му. После взели един прът и го удряли по гърба, докато счупили гръбнака му. Завлекли го до едно дърво, обесили го, след което му отрязали главата, отнесли тялото му и го закопали под купчина камъни.

И приятели, и неприятели твърдели, че хората не помнят някой да е понесъл по-голямо насилие от Сигюрд, но той сам си бил виновен за това. Хал рассказал, че Сигюрд почти не говорел, докато го измъчвали, и отговарял кратко, ако някой го заговорел. Разказал също, че Сигюрд не се предавал, държал се така, като че ли удрят по дърво или по камък. И добавил, че можели да го нарекат със сигурност нечовешки издръжлив, защото понесъл мъченията, без да гъкне. Казал, че Сигюрд не сменил изражението си по време на мъченията и ако трябвало, проговарял, но така, както говорел, когато седял пред чаша бира. Не говорел нито по-високо, нито по-ниско, нито пък гласът му бил по-треперлив от обикновено. Говорел чак докато издъхнал, и изпял третата част от Псалтира^[9], а за това били необходими повече издръжливост и воля, отколкото имали другите хора.

Свещеникът от близката църква наредил да отнесат трупа на Сигюрд в нея. Този свещеник бил приятел на синовете на Харалд. Когато разбрали за неговото нареждане, те се разгневили и върнали трупа обратно там, където бил оставен да лежи преди това. А свещеникът трябвало да плати за това. Приятелите на Сигюрд обаче дошли от Дания, отнесли трупа му с кораб до Олборг и го погребали в града до църквата „Дева Мария“. Това разказал на Айрик Одсон свещеник Шетил, който служел в тази църква. Тюстолв Олесон наредил да отнесат тялото на крал Магнус в Осло, за да бъде погребан в църквата „Свети Халвар“ до своя баща, крал Сигюрд. Лодин Саюпруд отнесъл останките на двамата в Тъонсберг, а всички други, погребани на това място, си останали там.

13. След като Сигюрд и Инге управлявали Норвегия в продължение на шест години, от Шотландия пристигнал Йойстайн. Той бил син на Харалд Гиле. Арне Стурла, Турлайв Бринюловсон и Колбайн Рюга придружили Йойстайн до страната и след това веднага

отплавали на север към Тронхайм. Тръондерците посрещнали Йойстайн и го провъзгласили за крал^[10] на тинга на Йоре. По това време неговите братя Сигурд и Инге били в източната част на страната. Тръгнали вестоносци между кралете и те се споразумели Йойстайн да получи третата част от Норвегия. Йойстайн не бил подложен на изпитание, за да доказва кой е баща му, защото хората вярвали на думите на крал Харалд. Майката на Йойстайн се казвала Бядок. Тя дошла с него в Норвегия.

14. Магнус бил четвъртият син на крал Харалд. Той израснал при Кирпинге-Орм. Той също бил провъзгласен за крал и получил своята част от страната. Магнус бил сакат в краката. Живял съвсем кратко и умрял след продължително и тежко боледуване. Айнар Скуласон разказва за него:

*Злато на мъжете Йойстайн раздава,
за битка Сигурд на сърчава.
Инге накара оръжието да запее.
Магнус мир установи.
Никога не са живели
от тези четирима братя по-добри
на таз земя.
Прекрасните синове на краля
щиковете си с кръв обагрят.*

След смъртта на Харалд Гиле кралицата се омъжила за Отар Биртинг. Той бил феодал и знатен хьовдинг, тръондерец по произход. Той бил здрава опора за крал Инге в детството му. Крал Сигурд не бил голям приятел на Отар, защото смятал, че той държи повече на своя доведен син Инге. Отар Биртинг бил убит на север в Леговището, когато се канел да отиде на следобедната служба в църквата. Когато чул свистенето на острието, вдигнал шапката си с ръка, защото помислил, че деца хвърлят снежна топка по него. От удара паднал мъртъв. В същия миг в двора на църквата влязъл синът му Алв Руде. Той видял, че баща му е паднал, а неговият убиец тича към източната част на църквата. Алв се спуснал след него и го убил точно до

църковния хор. Хората заговорили, че той е отмъстил за баща си, както е редно, и затова го обявили за много посмел мъж от преди.

15. Крал Йойстайн бил в Тронхайм, когато научил за гибелта на Отар. Той съbral около себе си войска от селяни, отишъл в града и съbral още хора. Роднините и приятелите на Отар обвинили крал Сигурд за убийството. По това време той бил в Леговището и хората настърхнали срещу него. Кралят предложил да го подложат на изпитание, което трябвало да покаже дали е невинен. При това условие се помирили. Крал Сигурд заминал за южната част на страната и никога не се стигнало до изпитанието.

16. Кралица Ингерид добила син от Ивар Снайс. Кръстили го Орм и оттогава насетне го смятали за брат на краля. Орм бил красив мъж и голям хьовдинг. За него ще разкажем сега. Кралица Ингерид се оженила за Арне от Сторхайм, когото по-късно нарекли кралски зет. Децата им се казвали Инге, Николас^[11], Филипус и Маргret, която била омъжена първо за Бьорн Бюк, а после за Симон Коресон.

17. Арлинг се казвал синът на Кирпинге-Орм и Рагнил, дъщерята на Свайнке Стайнарсон. Кирпинге-Орм бил син на Свайн, който бил син на Свайн Арлендсон от Ярде. Майка на Орм била Рагнил, дъщерята на ярл Орм Айливсон и Сигрид, която била дъщеря на ярл Фин Арнесон. Майка на ярл Орм била Рагнил, дъщерята на ярл Хокон Могъщия. Арлинг бил умен мъж и близък приятел на крал Инге. С негова помощ Арлинг Кристин се оженил за дъщерята на крал Сигурд и кралица Малмфрид. Арлинг имал имения в Сюнхордаландия. Той тръгнал от страната, придружен от Айндриде Младши и мнозина феодали. Те водели пищна свита. Подготвили се за поход до Юшала и заминали на запад за Оркньой. Оттам ги придружил ярл Рагнвал с дружината си. Наричали го Рагнвал Кале. С тях тръгнал и епископ Вилям. Разполагали с петнайсет военни кораба, с които отплавали от Оркньой. Отправили се към Сюдеръй, а оттам към Валандия. След това крал Сигурд ги повел на поход към Юшала. Насочили се към Нурвасунд и плячкосвали надлъж и шир из езическа Испания. Малко след като минали през протока, Айндриде Младши и спътниците му се отделили с шест кораба и всеки тръгнал по свой път.

Рагнвал и Арлинг Скаке попаднали на един дромюнд^[12]. Те излезли с девет кораба срещу него и водили сражение с екипажа му. Снековете застанали под дромюнда. Езичниците хвърляли по тях

оръжия, камъни и тенджери, пълни с гореща мазнина. Арлинг приближил най-плътно кораба си до тях, така че оръжията, които излитали от дромюнда, го прескачали. Той и войниците му пробили дупки в дромюнда над ватерлинията му и под нея. После се промъкнали през тях в кораба. В „Арлингсдропа“ Турбъорн Скакескалд^[13] разказва следното:

*Сечаха с брадва
и без страх дръзките нормани
големи отвори в стените
на кораба
дълбоко под водата.
Бойците на кораба разкриха
таз неочеквана измама.
С оръжия освободиха
корабните шканци^[14].*

Аюдюн Раюде било името на човека, който първи се прехвърлил на дромюнда. Той бил воин от кораба на Арлинг. Превзели дромюнда и избили мнозина. Отнесли много ценности със себе си и спечелили славна победа. При това пътуване ярл Рагнвал и Арлинг Скаке стигнали до Юшалаландия и чак до река Йордан. На връщане спрели в Миклагард. Оставили корабите си там и продължили по суша към родината си. Стигнали безпрепятствено до Норвегия. Много похвали получили за този поход, а Арлинг станал още по-известен както заради пътуването, така и заради женитбата си. Арлинг бил умен и богат. Произлизал от знатен род. Умеел да говори красноречиво. От братята той бил най-близък с Инге.

18. Крал Сигюрд препуснал с дружината си към Викен, за да събере полагащите му се налози. Минали покрай имението на бонд на име Симон. Кралят чул от една от къщите да се носи прекрасна песен и се заслушал. Приближил до прозореца и видял някаква жена, застанала до мелничния камък. Тя пеела, докато мелела брашното. Кралят скочил от коня и влязъл вътре. Той легнал с нея. След като си заминал, Симон разбрал защо Сигюрд е влизал в къщата. Жената се

казвала Тура и била една от работничките на земевладелеца. Симон наредил да я наблюдават. След известно време Тура родила момченце, което нарекли Хокон. Възприели го като син на крал Сигюрд. Хокон израснал в дома на Симон Турбергсон и жена му Гюнил. В същата къща растели и техните синове Онюнд и Андрес. Те толкова се сближили с Хокон, че само смъртта можела да ги раздели.

19. Веднъж крал Йойстайн Харалдсон бил във Викен, близо до границата на кралството. Той имал пререкания със селяните от Ранрике и Хисинг, които тръгнали срещу него. Сражавали се край Лайкберг и кралят победил. Той опожарил Хисинг и подчинил селяните, като ги принудил да му платят големи глоби. Кралят взел от тях и заложници. Айнар Скюласон разказва:

*Заради делото на викенците кралят
разпореди отплата да се иска,
това те трябваше да изтърпят.
Обсеби ги страхът,
преди мир да получат.
Той наложи глоби
и заложници отведе.
Край Лайкберг бой поведе.
Хората го възхваляваха.
А жителите на Ранрике избягаха.
Те нямаха избор и дадоха всичко,
което кралят поискава.*

20. Скоро след това Йойстайн тръгнал на запад през морето към Катанес. Той узнал, че Харалд Мададсон бил разположил корабите си в Торсо. Йойстайн неочеквано нападнал Харалд с три малки шхуни. Ярлът имал един дълъг кораб с трийсет отделения и осемдесет места, но тъй като не очаквал сражение, крал Йойстайн успял лесно да се качи на борда му. Неговите воини пленили ярла и го отвели на своя кораб. Харалд се откупил с три марки злато и двамата с краля се разделили. Айнар Скюласон разказва:

*Осемдесет мъже събра
синът на смелия Мадад,
когато тоз боец безстрашен,
който враните нахрани,
излезе с дългите си кораби на бой.
С три шхуни само този морски крал
взе ярла в плен.*
*Дръзкият предводител на войската пред гордия
владетел сведе си главата.*

Оттам крал Йойстайн отплавал за Шотландия и спрял край търговския град Апардион^[15]. Избил мнозина и плячкосал града. Айнар Скулесон разказва:

*Хората в Апардион избили.
Разбрах, че паднали са всички.
Свършил мирът.
Мечовете острите изтънили.*

Второто си сражение Йойстайн водил при Яртапол^[16] срещу войска, която принудил да отстъпи. После превзел няколко кораба. А Айнар разказва:

*Хапеше кралският меч
и кръв буйно струеше.
Дружината вкупом в страшната сеч
при Яртапол
мечове въртеше.
Кръвта засити враните добре.
Когато английския кораб краят превзе,
потокът кървав по-буйно се понесе.*

След това Йойстайн отплавал за Англия, където водил третото си сражение при Витаби^[17]. Спечелил победа и опожарил града. Айнар разказва:

*Край Витаби кралят
поведе пак сражение.
Мечовете запяха
своята песен.
Щитовете полетяха.
Вълк кръв залочи.
Високо пламъци подскочиха
Огън къщите захапа.
Врагът бе победен.*

Йойстайн плячкосвал надлъж и шир из Англия. По това време крал на тази земя бил Стевне^[18]. След това Йойстайн се бил с няколко конника край Скарпешаар. Айнар разказва:

*В дъжд от стрели полетели
кралят пътя намери
за покритата с щитове войска
край Скарпешаар.*

Сражавал се и край Пилавик, където спечелил следващата си победа. Айнар разказва:

*Кралят меча си в червено оцвети
и вълкът захапа труповете градски в Пилавик.
Към Вестенсалт с насилие той тръгна
и Аангетюн опожари.
Меч в чело се сблъска!*

Изгорил големия град Лангетюн до основи. Говорят, че след това никога вече не успели да го възстановят. Йойстайн заминал от Англия и през есента се приbral в Норвегия. Хората оценили различно неговия поход.

21. В началото на периода, в който властвали синовете на Харалд, в Норвегия имало мир. Братята се държали един за друг, докато били живи старите съветници. В детството си Инге и Сигюрд имали обща дружина, а Йойстайн си имал своя собствена, защото бил по-голям от тях. Но съветниците на Инге и Сигюрд от детските им години починали, а това били Сода-Гирд Бордсон, Омюнде Гирдсон, Тюстолв Олесон, Отар Биртинг, Огмюнд Свифте и Огмюнд Денге — братът на Арлинг Скаке. Арлинг не се радвал на особено уважение от страна на народа, докато бил жив Огмюнд. Инге и Сигюрд разпуснали общата си дружина. Тогава Инге получил най-голямата си опора в лицето на Грегориос, синът на Даг Айлившон, и Рагнил — дъщерята на Скуфте Одмюндсон. Грегориос бил богат и имал висок ранг — представлявал властта на кралството наред с крал Инге, който му дал разрешение да получава от кралските имущества всичко, което му трябва.

Крал Сигюрд бил деспотичен човек и хората не го обичали още от малък. Същото се отнасяло и за Йойстайн, който, макар и да бил малко по-справедлив от Сигюрд, бил алчен и самовлюбен. Крал Сигюрд израснал високомерен и властен. Отличавал се с красотата и красноречието си. Айнар Скюласон споменава за това:

*Сигюрд, който с кръв меча си облива,
стои над другите по красноречие.
Да побеждава Бог е отсъдил справедливо.
Кралят на Ромерике с високомерие
глас над другите издига.
Останалите трябва да мълчат.
В слава се обвива
кралят със звучаща тъй бодро глас.*

22. Крал Йойстайн бил тъмнокос, мрачен, малко над среден ръст и много умен. Но властта му се изпльзвала най-вече заради неговото

себелюбие. Той бил женен за Рагна, дъщерята на Николас Мосе.

Крал Инге имал много красиво лице. Косата му била руса, тънка и къдрава. Инге бил немощен и едва се придвижвал сам без чужда помощ. На гърдите и на гърба си имал по една гърбица. Към приятелите си бил мек и сърдечен, щедро раздавал добрини и позволявал на хъвдингите да му дават съвети за управлението на страната. Хората много го обичали и това привлякло властта и народа към него.

Бригиде се наричала една от дъщерите на крал Харалд Гиле. Тя била омъжена първо за шведския крал Инге Халстайнсон, после за ярл Карл Сонесон^[19], след това за шведския крал Магнус^[20]. Бригиде и крал Инге Харалдсон били от една майка. Накрая тя се омъжила за ярл Биргер Броса. Те имали четирима сина: ярл Филипус^[21], ярл Кнют, Фолке и Магнус. Техни дъщери били Ингейрд, която се омъжила за шведския крал Сьоркве^[22], от когото добила син — крал Йон^[23], Кристин и Маргрет.

Втората от дъщерите на крал Харалд Гиле, Мария, се омъжила за Симон Скалп, синът на Халшел Хюк. Техният син се казвал Николас.

Третата дъщеря на Харалд Гиле Маргрет била омъжена за Йон Халшелсон, брат на Симон. Случили се много неща, които влошили отношенията между двамата братя, но аз ще разкажа само за това, което довело до най-важните събития.

23. Кардинал Николас^[24] от Рим пристигнал в Норвегия по време на управлението на синовете на Харалд. Той бил недоволен от Сигюрд и Йойстайн и те трябвало да се помирят с него. Към Инге обаче кардиналът се отнесъл сърдечно и дори го нарекъл свой син. Когато се помирил с другите двама крале, кардиналът настоял Йон Биргерсон да стане архиепископ на Тронхайм^[25]. Дарил му дреха, наречена палия^[26], и казал, че архиепископството трябва да остане в Нидарос със седалище църквата „Исус Христос“, където почивал крал Улав Светия.

Кардиналът обявил, че никой няма право да се разхожда из търговските градове с оръжие. Изключение правели само дванайсетте мъже, които придружавали краля навсякъде. Кардиналът подобрил местните обичаи в Норвегия. Нямало чужденец, посетил страната, за когото хората толкова много да говорят и да е толкова високо ценен, колкото той. Той си заминал с големи дарове и обещал, че винаги ще

бъде най-добрият приятел на норвежците. Когато се завърнал в Рим, се случило така, че онзи, който преди това бил папа^[27], починал и римляните пожелали Николас за папа. Той бил ръкоположен и получил името Адрианус^[28]. Всички, които посещавали Рим по негово време, разказват, че винаги приемал с предимство норвежците. Той не останал дълго папа. След смъртта му бил канонизиран за светец.

24. Един ден, докато синовете на Харалд Гиле управлявали страната, някой си Халдур излязъл на пътя на венделандците и те го заловили. Осакатили го, пробили му гърлото, извадили оттам езика му и го отрязали. Той се довлякъл до църквата на свети Улав и излял мъката си пред светеца. Горко плакал и молил краля да му върне говора и здравето. И получил милост и изцеление от добрия крал. Халдур до края на живота си вярвал в него и го почитал. Станал прекрасен и благочестив човек. Това чудо станало месец и половина преди късната меса за Улав Светия^[29], в същия ден, в който кардинал Николас стъпил на норвежки бряг.

25. В Опландия имало двама знатни и богати братя — Айнар и Андрес, синове на Гюторм Гробарде. Те били братя на майката на крал Сигурд Харалдсон. Всеки си имал земя и имения. Имали също и сестра, която била много красива, но не се пазела от лошите приказки на хората. Тя била весела девойка и поддържала приятелски връзки с един английски свещеник на име Рикард, който живеел при братята ѝ. Той си изгубил ума по нея и това често му носело неприятности. За тази жена тръгнали клюки. След като започнали да обсъждат отношенията им, хората обвинили свещеника. Братята също били на мнение, че той подългва сестра им и е виновен за дружбата между тях. Въпреки това те изчаквали и дълго време не предприемали нищо.

Един ден обаче повикали свещеника, който не очаквал нищо лошо от тях. Отвели го далече от дома, като му казали, че трябва да отидат в някакво село по важна работа и го помолили да ги придружи. Водели със себе си и един от слугите в къщата, който знаел предварително за плановете им. Плавали с лодка по езерото Ронд и слезли на брега до нос Шифтесанд. Известно време се забавлявали там, а после отишли на място, където никой не можел да ги забележи. Казали на прислужника да удари свещеника с тъпата страна на брадвата си. Той го сторил и свещеникът паднал в несвяст. Когато дошъл на себе си, попитал: „Защо се държите толкова грубо с мен?“ Те

му отговорили: „Тъй като никой не ти е казвал, сега ще разбереш какво направи от нас.“ И започнали да сипят упреци срещу него. Той отричал и призовавал Бог и светия крал Улав за свидетели да разрешат спора им.

Братята счупили единия му крак и го повлекли към гората. Вързали ръцете му на гърба, а после прекарали едно въже около главата му и под мишниците, като го стегнали с пръчка. Айнар взел някакъв клин, опрял го в едното око на свещеника и накарал прислужника да удари по него с брадвата. Окото изхвръкнало и паднало в брадата му. Айнар опрял клина в другото око на нещастника и наредил на слугата: „Не удряй толкова силно!“ Слугата го послушал, но клинът се плъзнал по очната ябълка и разцепил веждата на свещеника. Айнар я хванал, повдигнал я и видял, че окото е още на мястото си. Тогава допрял острия край на клина откъм скулата. Слугата ударил с брадвата и окото се плъзнало по бузата. После Айнар отворил устата на свещеника, хванал езика му, изтеглил го навън и го отрязал. Накрая отвързали ръцете на жертвата си.

Веднага щом се свестили, на свещеника му хрумнало да запази очните си ябълки. Стиснал ги в шепите си, докато го водели към лодката. Откарали го до имението Саахаймрюд. Там спрели до брега и изпратили човек да съобщи на стопаните на имението, че в лодката лежи свещеник. Докато го чакали да се върне, те попитали свещеника дали може да говори. Той се опитал да каже нещо и само измучал. А Айнар се обърнал към брат си: „Ако оживее и езикът му оздравее, аз се страхувам, че ще проговори.“ И те отскубнали остатъка от езика на свещеника с клещи. Парчето рязали и два пъти го пробили, след което силно мушнали с шиш в основата на езика му. Накрая оставили нещастния човек да лежи полумъртъв на дъното на лодката. Стопанката на имението била бедна жена. Тя веднага дотичала, следвана от дъщеря си, и двете го довлекли до къщата върху наметалата си. Отишли да повикат друг свещеник, който превързал раните на човека. Направили всичко, което било по силите им. И лежал там низвергнат осакатеният свещеник. Бил се оставил изцяло на волята Божия и въпреки всичко вярата му нито за миг не се разколебала. В молитвите си той се обръщал към Улав Светия, любимия приятел на Господ. Свещеникът бил слушал за неговите чудодейни способности и вярвал дълбоко, че Улав ще му помогне.

Лежал безпомощно, горко плачел и се вайкал и с потънало в мъка сърце молел великия крал Улав за помощ.

След полунощ заспал с мъката си и му се присънил един внушителен и странен мъж, който му казал: „Лошо си пострадал, Рикард. Виждам, че не са ти останали много сили.“ На свещеника му се сторило, че се съгласява с тези думи. А човекът продължил: „Имаш нужда от милосърдие.“ Свещеникът отвърнал: „За милосърдие мога да моля само Всевишния Бог и крал Улав.“ А непознатият заявил: „Ще ти се даде!“ После толкова силно притиснал основата на езика му, че спящият почувстввал болка. След това погладил с ръка очните му кухини, счупения крак и всички други наранени места по тялото му. Свещеникът го попитал кой е той. Мъжът го погледнал и му рекъл: „Тук е Улав от Тронхайм.“ И изчезнал. Свещеникът се събудил напълно здрав и веднага започнал да говори: „Блажен съм аз сега благодарение на Господ и светия крал Улав. Той ми върна здравето.“ И колкото и да бил страдал, Рикард бил възнаграден за това. Чувстввал се така, като че ли никога не е бил нараняван, нито е боледувал. Езикът му бил цял, а двете му очи зрящи. Костите му били цели, а всички други рани или заздравели, или просто изчезнали. Радвал се на цветущо здраве, но за спомен от това, че и двете му очи били извадени, останал по един светъл белег върху веждите му. Това трябвало да напомня и за милостта на краля към него, който бил така нечовешки унижен.

26. Йойстайн и Сигюрд се скарали, защото крал Сигюрд убил един дружинник на крал Йойстайн. Той се оказал Харалд от Берген. После Сигюрд убил още един — свещеник Йон Тапард, сина на Бярне Сигюрдсон. Ето защо братята си уговорили среща за помирение, която трябвало да се състои през зимата в Опландия. Двамата се срещнали и разговаряли дълго. Накрая се уговорили през лятото да се срещнат в Берген и с Инге и да го убедят да приеме две-три имения, голямо имущество и дружина от трийсет мъже. Йойстайн и Сигюрд не виждали Инге като крал, защото смятали, че не е достатъчно здрав за това.

Инге и Грегориос научили за плановете им и заминали за Берген с много войници. Сигюрд пристигнал малко по-късно, но имал по-малко хора от тях. До този момент Сигюрд и Инге били властвали в Норвегия в продължение на деветнайсет години. След Сигюрд на

срещата от Викен дошъл и Йойстайн. Тогава крал Инге дал знак да свирят сбор на тинга на Холмен. Двамата със Сигюрд водели големи свити със себе си. Грегориос разполагал с два кораба и деветдесет мъже, които сам издържал. Той се грижел за хората от охраната си подобре от всеки друг феодал — никога не сядал да пие по пиршествата, без и те да пият с него. Грегориос се явил на тинга с позлатен шлем. Хората му също носели шлемове. Крал Инге пръв взел думата. Съобщил на воините, че двамата му братя искат да го отстраният. След това помолил хората за помощ и цялото множество зашумяло и обещало, че ще го последва.

27. След това се изправил и заговорил крал Сигюрд. Казал, че не е истина това, в което ги обвинява Инге, и че Грегориос го е подучил. Сигюрд заявил, че не е далече времето, когато двамата с Грегориос ще се срещнат и той ще свали позлатения шлем от главата му. Накрая завършил с това, че и двамата нямало да живеят дълго. Грегориос отвърнал веднага, че няма защо да отлагат срещата, защото той е готов за нея. Няколко дни по-късно човек от охраната на Грегориос бил убит на улицата. Убиецът му принадлежал към охраната на крал Сигюрд. Тогава Грегориос настърхнал срещу Сигюрд, но крал Инге и мнозина други го възпрели.

Когато кралица Ингерид, майката на Инге, отивала на утринната служба в църквата, се натъкнала на убития Сигюрд Скрюдхирна. Той бил един от дружинниците на крал Инге и бил толкова възрастен, че бил служил при много други крале преди него. Убийците отново били хора на Сигюрд. Халвар Гюнарсон, Сигюрд, синът на Йойстайн Травале, и народът обвинили Сигюрд, че той стои зад всичко това. А Ингерид веднага отишла при крал Инге и му заявила, че той не е никакъв крал, щом не приема нищо срещу избиването на дружинниците му. Кралят се разгневил от нейните упреци и докато двамата спорили, дошъл Грегориос с шлем и ризница. Той успокоил краля, но потвърдил думите на майка му: „Ето, дошъл съм да ти помогна, ако искаш да тръгнеш срещу крал Сигюрд. Отвън в двора има повече от триста воини от моята охрана с шлемове и ризници. Ние ще се бием от онази страна, която другите мислят, че е най-опасна.“

Повечето от приближените на Инге го съветвали да се откаже, защото Сигюрд нарочно го предизвиквал. Когато Грегориос усетил, че изпуска нещата от контрол, казал на Инге: „Не се заблуждавай. За

кратко време те убиха един човек от моята охрана и един от твоите дружинници. После ще убият мен или друг някой феодал, на който ти много държиш, защото виждат, че не предприемаш нищо. А когато унищожат приятелите ти, ще ти отнемат кралството. Каквото и да правят другите феодали, аз няма да чакам да ме заколят като говедо и още тази нощ ние със Сигюрд ще поспорим. Ти няма да участваш, защото здравето ти е крехко, а и нямаш голямо желание да подкрепиш приятелите си. Напълно съм готов да тръгна срещу Сигюрд, защото тук отвън е и знамето му.“ Крал Инге се изправил и поискал да му донесат военни дрехи. После подканел всеки, който желаел да го последва, да се приготви и обявил, че не иска да го държат настрана. Бил чакал твърде дълго, но ето че било дошло времето да се решат нещата между него и Сигюрд.

28. Крал Сигюрд седял в имението на Сигюрд Саата и пиел. Той се приготвил да посрещне воините, но не вярвал да излезе нещо от това нападение, тогава те нахлули в имението — Инге откъм Смебюене, Арне, сродникът на краля — откъм Сандрю, Аслак Арленд откъм своето имение, а Грегориос откъм пътя, където според всички било най-опасно да се влезе. Сигюрд и войниците му стреляли от чардаците. Те съборили камините и хвърляли камъните им по врага. Грегориос и хората му изкъртили портата на имението и пред нея загинал един от воините на крал Сигюрд, това бил Айнар, синът на Лаксе-Пол. Халвар Гюнарсон също загинал, застрелян на чардака. Никой не скърбил за него. Хората на Инге съборили къщите. Воините на Сигюрд излезли от тях и помолили за пощада.

Сигюрд се качил на един чардак и помолил да му дадат думата. Щитът му бил златен. Хората веднага го познали и отказали да го слушат. Те опънали лъковете си срещу него и стрелите литнали толкова гъсто една до друга, че за него било невъзможно да устои срещу тях. След като хората му го изоставили и къщата била почти напълно съборена, той излязъл навън заедно с воина си Турд Хюсфьоя от Викен. Сигюрд подвикнал на брат си, че е длъжен да го пощади. Но и двамата били веднага съсечени. Сигюрд и Турд загинали славно. Намерили смъртта си и още мнозина от воините на Сигюрд, макар че споменавам само няколко от тях. Също толкова хора загинали и от страна на Инге. От войниците на Грегориос били убити само четирима. Загинали и такива, които не участвали в стълкновението на

нито една от страните, а били попаднали случайно под стрелбата на брега или на корабите.

Битката се водила в един петъчен ден^[30]. Крал Сигюрд бил погребан в старата църква „Исус Христос“ в Холмен. Неговия кораб крал Инге дал на Грегориос. След два-три дни дошъл крал Йойстайн с трийсет кораба, придружен от братовия си син Хокон. Той не тръгнал към Берген, а останал в залив Флор. Между двамата крале тръгнали пратеници. Грегориос искал да се бият срещу Йойстайн и сам да предвожда войската: „Ти, кралю, няма да идваш. Имаме достатъчно хора.“ Мнозина посъветвали Инге да се откаже от боя и затова битка нямало. Крал Йойстайн заминал за Викен, а крал Инге за Тронхайм, приемайки, че без да се срещат, са се споразумели.

29. Грегориос Дагсон заминал малко след крал Йойстайн на изток и останал в имението си Братсберг в Ховюнд. Йойстайн спрял в Осло. Наредил да теглят корабите му повече от две морски мили по леда — по това време във Викен имало много лед. Така той стигнал до Ховюнд с намерението да залови Грегориос. Грегориос обаче разbral и избягал с деветдесет мъже в Телемарк, а оттам тръгнали към планината. След това се спуснали към Хардангер и отишли в Стьоле в Етне. Там живеел Арлинг Скаке, който тогава бил в Берген. Жена му Кристин, дъщеря на крал Сигюрд Юшалфаре, обаче била вкъщи и предложила помощта си на Грегориос и спътниците му. Посрещнала ги гостоприемно, дала им един от дългите кораби на Арлинг и всичко останало, което им трябало. Грегориос благодарил сърдечно на Кристин и казал, че тя е много великодушна, както и очаквал от нея. После заминал с хората си за Берген, където се срещнал с Арлинг, който одобрил постыпката на жена си.

30. Съвсем скоро след това Грегориос Дагсон заминал за Леговището и пристигнал там на Коледа. Крал Инге много му се зарадвал и му предложил да си вземе колкото му трябва от кралското имущество, тъй като Йойстайн бил изгорил имотите на Грегориос и бил изклал добитъка му. През същата зима опожарили и оборите, които крал Йойстайн Старши бил наредил да изградят в Леговището така старателно. Били унищожени и няколко от добрите кораби на крал Инге. Всичко това предизвикало силно недоволство сред народа и хората обвинили Йойстайн, а с него и Филипус Гирдсон, приемния брат на крал Сигюрд.

През лятото^[31] Инге заминал на юг с възможно най-голямата войска, която могъл да събере. Крал Йойстайн също съbral хора и тръгнал от изток на юг. Срещнали се край Сельой, северно от Линдеснес. Крал Инге разполагал с много повече воини. Очаквало се всеки миг да започне сражението. Накрая обаче се стигнало до помирение при условие, че Йойстайн плати четирийсет и пет марки злато, от които крал Инге трябвало да получи трийсет, защото Йойстайн стоял зад изгарянето на корабите му и оборите. Филипус и другите съучастници на Йойстайн щели да бъдат изгонени от страната. Същото наказание щяло да бъде наложено и на онези, които имали вина за убийството на крал Сигюрд, а крал Йойстайн твърдял, че те се намират сред хората на Инге. Грегориос щял да получи останалите петнайсет марки за това, че крал Йойстайн бил изгорил и неговото имущество.

Това условие съвсем не харесало на крал Йойстайн, но бил принуден да го приеме. Крал Инге тръгнал към Викен, а Йойстайн към Тронхайм. Инге останал във Викен, а Йойстайн на север и те не се срещнали. Всеки от тях продължил да избива приятелите на другия. Нищо не се получило и с плащането на отсъдените марки. Всеки от двамата крале обвинил другия, че не спазва условията на примирянето. Крал Инге и Грегориос привлечли много от хората на крал Йойстайн — Борд Стандале Бринюловсон, Симон Скалп, сина на Халшел Хюк, мнозина феодали, Халдур Бринюловсон и Йон Халшелсон.

31. Две години след смъртта на крал Сигюрд^[32] двамата крале събрали войските си. На изток Инге разполагал с осемдесет кораба, а на запад Йойстайн имал четирийсет и пет и големия дракар, построен от крал Йойстайн Магнусон. На него качили голям и опитен екипаж. Крал Инге разположил корабите си край Мостер, а Йойстайн ги държал малко по на север в Г्रъонингсюнд. Крал Йойстайн изпратил с един кораб Аслак Йонсон Младши и Арне Саабъорнсон Стурла при крал Инге. Когато хората на Инге ги съзрели, тръгнали срещу тях и избили мнозина от екипажа им. Превзели кораба и снаряжението му. Аслак и Арне обаче с още няколко души успели да избягат на брега и се върнали при крал Йойстайн. Разказали му как ги е посрещнал крал Инге.

Тогава крал Йойстайн съbral съвета и разказал на останалите, че Инге и хората му подготвят война срещу тях. Йойстайн поискал от

войните си да го последват: „Ние имаме толкова голяма и опитна войска, че няма защо да бягам, ако вие застанете зад гърба ми.“ Тишина последвала думите му. Халшел Хюк присъствал на съвета, но двамата му сина били при Инге. Той казал на достатъчно висок глас, за да го чуят мнозина: „Нека сандъците ти със злато да застанат зад гърба ти и да защитават страната ти!“

32. На следващата нощ мнозина избягали с корабите си. Някои от тях имали намерение да се присъединят към войската на крал Инге, други се отправили към Берген, трети — към Фюрдане. На разсъмване кралят останал само с десет кораба. Той оставил на място големия дракар, защото се придвижвал тежко с весла. До него оставил и други кораби. Воините му варварски насекли дракара и натрошили бъчвичките с бира. Унищожили всичко, което не могли да вземат със себе си. Крал Йойстайн се качил на кораба на Айнтриде Йонсон Морнев и отплавал за Согн. Оттам по суза продължили към Викен.

И крал Инге се отправил към Викен, но по море. По това време крал Йойстайн стигнал до Фолден. Разполагал с хиляда и двеста души. Когато видели флотилията на Инге, хората на Йойстайн преценили, че нямат достатъчно голяма войска, за да се бият, и се отдръпнали към гората. Там войниците се разбягали на всички страни и кралят останал само с един човек. Крал Инге и воините му веднага установили накъде е тръгнал Йойстайн, както и това, че имал малобройна войска. Започнали да го търсят. Симон Скалп попаднал на него точно когато излизал срещу тях. Симон поздравил краля: „Добра среща, господарю“ — казал той. Йойстайн отговорил: „Струва ми си, че ти вече се смяташ за мой господар!“ „Така се случи“ — казал Симон. Кралят го помолил да го пусне и му обещал възнаграждение. „Все пак дълго време сме били в добри отношения, макар и сега нещата да са се променили.“ Симон отказал. Тогава кралят помолил да му позволят да се помоли и те се съгласили. После легнал по очи, като опънал двете си ръце покрай тялото. Казал, че най-сетне те ще разберат дали може да понася изпитания или не, в което някога воините на крал Инге се били усъмнили.

Симон дал знак на този, който щял да нанесе удара. „Кралят прекалено дълго коси тези ливади“ — казал той. И ударът бил нанесен. Според всички Йойстайн с чест понесъл часа на смъртта си. Отнесли тялото му във Форс и през нощта го оставили да почива в земята на юг

от църквата. После го погребали в самата църква, в средата на пода. Над гроба му е постлан килим, който хората смятат за свещен. Там, където бил съсечен и кръвта му попила в земята, бликнал извор. Още един се появил на мястото, където пренощувало тялото на Йойстайн, преди да бъде погребано. Хората вярват, че мнозина са получили изцеление от тези извори. Сред населението на Викен се говори, че се появили много знамения край гроба на крал Йойстайн. Това продължило, докато неприятелите изсипали върху гроба супа от кучешко месо.

Симон Скалп бил строго порицан за това, което извършил. Някои казват, че когато пленил крал Йойстайн, Симон изпратил някакъв човек при Инге да му съобщи това, но крал Инге не искал Йойстайн да му се явява пред очите. Крал Сваре наредил да опишат това и Айнар Скуласон разказва:

Той, след като убийството извърши
и предаде краля с омерзение,
отплатата си щеше да получи
за такова престъпление.

Той — Симон Скалп.

[1] *Коледа* току-що била отминала... — това се случило през 1137 г. ↑

[2] *Мине* — от южната страна на езерото Мьоса. ↑

[3] *Гамен* — землянка. ↑

[4] *През пролетта на 1139 г.* ↑

[5] *Райнен* — Северният елен. ↑

[6] *Бирдесвайн* — Носача. ↑

[7] *На 12 ноември 1139 г.* ↑

[8] *Йон* бил архиепископ в периода 1152/53-1157 г. ↑

[9] *Псалтира* — Давидовите псалми на латински език. ↑

[10] *Провъзгласили го за крал на тинга, състоял се между 25 и 27 май 1142 г. в Йоре.* ↑

[11] *Николас* — епископ на Осло 1190–1225 г. ↑

[12] *Дромюнд* — голям средиземноморски кораб. ↑

[13] *Скакескалд* — наречен така, защото възпявал Арлинг Скаке.

↑

- [14] *Шканец* — част от горната палуба на военен кораб. ↑
[15] Апардион — Абърдийн. ↑
[16] *Яртапол* — Хартълпул в Нортъмбърланд. ↑
[17] *Витаби* — Уитби в Йоркшир. ↑
[18] *Стевне* — крал Стивън де Блоа (1135–1154 г.). ↑
[19] *Инге Халстайнсон и Карл Сонесон* — на това място има исторически неточности. Крал Инге, братов син на крал Инге Стенкилсон, е умрял ок. 1124 г. Ярл Карл не се споменава след 1137 г., а Бригигда била родена малко след 1136 г. ↑
[20] *Магнюс* — крал на Швеция (1160–1161). ↑
[21] *Филипус* — ярл на Норвегия при крал Сваре, загинал през 1200 г. ↑
[22] *Сьоркве* — Свакер Карлсон, крал на Швеция (1196–1210). ↑
[23] *Йон* — Йохан Сваркерсон, шведски крал (1216–1222). ↑
[24] *Кардинал Николас* — Николаус Брекеспиър, англичанин по произход. ↑
[25] Ръкополагането става през 1152/53 г. ↑
[26] *Палия* — дреха знак на архиепископството. ↑
[27] Онзи, който преди това бил папа... — Анастасий IV, умрял през 1154 г. ↑
[28] *Адрианус* — папа Адриан IV (1154–1159 г.). ↑
[29] *Късната меса за Улав Светия* — 20 юли 1152 г. ↑
[30] *Петък, 10 юни 1155 г.* ↑
[31] *През лятото на 1156 г.* ↑
[32] *Две години след смъртта на крал Сигурд* — 1157 г. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.